

Jovan Rajs spelar sig själv

KULTURKVÄLL. Förre professorn i rättsmedicin Jovan Rajs överlevde nazisternas koncentrationsläger.

I kväll står han på scen på Borås Stadsteater - i en pjäs om sitt eget liv.

Det är föreställningen *Har du träffat Hitler?* som bygger på hans bok med samma namn och som innehåller självbiografiska texter om Förintelsen och nazisternas jedeförföljelser.

Jovan Rajs var elva år gammal när kriget tog slut och han hade då mirakulöst överlevt koncentrationslägren Theresienstadt och Bergen-Belsen. Samma tur hade inte resten av hans familj - han var den ende som överlevde.

I föreställningen skildras inte bara fasorna, utan också de goda människorna som hjälpte till att rädda honom. Dessutom minns han alla sångerna:

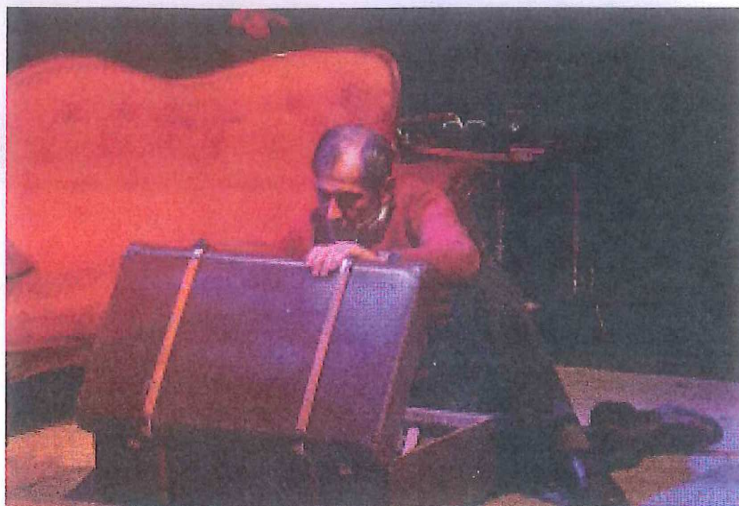
-I två av mina böcker har jag nämnt en massa sånger som sjöngs i min hemstad, i lägren och gettot. En dag fick jag för mig att samla ihop alla titlarna även om jag inte är musikalisk. Men ett tydligt minne har jag.

Dessa sånger som följde honom framförs också i pjäsen och ramas in av Rajs berättelse. Ibland berättar han fritt ur hjärtat på scen i samtal med resten av ensemblen och deltar i korta scener som beskriver vad som hände.

Ett 40-tal föreställningar har det hittills blivit.

Hur är det att som gammal professor i rättsmedicin plötsligt börja spela teater?

-Jag vet egentligen inte, för jag spelar inte, jag är bara mig själv. Men ensemblen består av mycket duktiga skådespelare och Katari-

Föreställningen *Har du träffat Hitler?* bygger på Jovan Rajs bok med samma namn och som innehåller självbiografiska texter om Förintelsen och nazisternas jedeförföljelser.

FOTO PRIVAT

» Teater

■ Titel: Har du träffat Hitler?	na Kim Rhedin Hüttner och Jan Simonsson samt sångerskan Katarina Hellgren.	■ Längd: Två timmar
■ Av och med: Jovan Rajs		■ Tid: I kväll, klockan 19
■ Ensemble: skådespelare-	■ Regi: Jurij Lederman	■ Plats: Borås Stadsteater

na (Hellgren) sjunger som en näktergal.

-Nu lever jag ett annat liv än jag gjorde som professor och det är jättekul. En människa kan leva många liv under sin livstid och jag har haft flera liv. Mitt andra liv började efter Förintelsen och när jag kom till Sverige 1968 började jag ett återigen ett nytt liv. Och efter pensionen har jag ett nytt liv med teater och böcker.

Vad vill du säga med föreställningen?

-Det finns i dag många barn som av olika skäl har det svårt och vuxna som har haft det svårt som barn - vare sig det handlar om missbruk, identitetskris, tuffa hemförhållanden eller något an-

nat. Det är viktigt att visa att det går att resa sig, att gå vidare utan att bli bruten.

-Själv var jag bara en lägerpojke som var nära döden men blev professor på Karolinska och spelar teater. Det är ett exempel på att man kan gå vidare, även om många förstår inte klarade det efter Förintelsen.

Även om minnena bleknar tänker han ofta på sin storebror som mördades av nazisterna.

-Jag tror inte på livet efter detta, så dum är jag inte. Men tänk om jag träffade min bror när jag dör, och han frågar: Vad gjorde du med ditt liv? Då vill man inte säga till sin att man lät sig brytas ned.

NICLAS SENNERTEG

niclas.sennerteg@bt.se 033-700 0754